

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรม การดูแลสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา สาขาวิชาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือประชาชนในพื้นที่ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา สาขาวิชาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้แก่ ชุมชนวัดราชา ชุมชนวัดสวัสดีวารีสีมาราม และชุมชนวัดประจักษ์ศิลปาคม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร รวมทั้งหมด จำนวน 1,830 คน จำแนกตามชุมชน ดังนี้

ชุมชนวัดราชา	จำนวน	495	คน
ชุมชนวัดสวัสดีวารีสีมาราม	จำนวน	300	คน
ชุมชนวัดประจักษ์ศิลปาคม	จำนวน	1,035	คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการหากลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. คำนวณหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิจัย โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (Yamane, 1973) ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

N = ขนาดของประชากร
 n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง
 ในที่นี้กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 0.05

เมื่อ $N = 1,830$
 $e = 0.05$
 แทนค่าสูตร $n = \frac{1,830}{1 + 1,830 (0.05)^2}$
 กลุ่มตัวอย่าง = 329 คน

2. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มที่คำนึงถึงความน่าจะเป็นในการสุ่ม (Probability Sampling) โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 แบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสถานที่ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา รวม 3 ชุมชน

2.2 คำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรในแต่ละชุมชน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามสถานที่ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา

ชุมชน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนตัวอย่าง (คน)
1. ชุมชนวัดประชาระบือธรรม	1,035	186
2. ชุมชนวัดราชา	495	89
3. ชุมชนวัดสวัสดีวารีสีมาราม	300	54
รวม	1,803	329

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นบนพื้นฐานของทฤษฎีเกี่ยวกับการ ดูแลสุขภาพ กรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ปัจจัยทางชีวสังคม จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา ดัชนีมวลกาย และการตรวจสุขภาพประจำปี

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยนำในการดูแลสุขภาพ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ เป็นข้อคำถามแบบมีตัวเลือกให้ตอบ ใช่ และไม่ใช่ จำนวน 15 ข้อ มีค่าคะแนนระหว่าง 0 – 15 คะแนน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบถูก ได้ 1 คะแนน

ตอบผิด ได้ 0 คะแนน

การแปลผลแบ่งระดับความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าพิสัยของคะแนนความรู้ ซึ่งมีระดับคะแนน ดังนี้

ระดับน้อย คือ ได้คะแนนระหว่าง คะแนนต่ำสุด ถึงคะแนนน้อยกว่า $\bar{x} - \frac{1}{2}$ S.D.

ระดับปานกลาง คือ ได้คะแนนระหว่าง $\bar{x} \pm \frac{1}{2}$ S.D.

ระดับมาก คือ ได้คะแนนระหว่างมากกว่า $\bar{x} + \frac{1}{2}$ S.D. ถึงคะแนนสูงสุด

2. เจตคติต่อการดูแลสุขภาพ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) ข้อคำถามมีทั้งด้านบวกและด้านลบ มีมาตรวัด 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว จำนวน 10 ข้อ มีคะแนนระหว่าง 10 – 50 คะแนน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน	5	1
เห็นด้วย ให้คะแนน	4	2
ไม่แน่ใจ ให้คะแนน	3	3
ไม่เห็นด้วย ให้คะแนน	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน	1	5

การแปลผล แบ่งระดับเจตคติต่อการดูแลสุขภาพออกเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าพิสัยของคะแนนเจตคติต่อการดูแลสุขภาพ ซึ่งมีระดับคะแนน ดังนี้

ระดับน้อย คือ ได้คะแนนระหว่าง คะแนนต่ำสุด ถึงคะแนนน้อยกว่า $\bar{x} - \frac{1}{2} S.D.$

ระดับปานกลาง คือ ได้คะแนนระหว่าง $\bar{x} \pm \frac{1}{2} S.D.$

ระดับมาก คือ ได้คะแนนระหว่างมากกว่า $\bar{x} + \frac{1}{2} S.D.$ ถึงคะแนนสูงสุด

3. การรับรู้ประโยชน์ของการดูแลสุขภาพ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) ข้อคำถามมีทั้งด้านบวก และด้านลบ มี 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว จำนวน 10 ข้อ มีคะแนนระหว่าง 10 – 50 คะแนน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อความเชิงบวก		ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน	5	1
เห็นด้วย ให้คะแนน	4	2
ไม่แน่ใจ ให้คะแนน	3	3
ไม่เห็นด้วย ให้คะแนน	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน	1	5

การแปลผล แบ่งระดับการรับรู้ประโยชน์ของการดูแลสุขภาพ ออกเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าพิสัยของคะแนนการรับรู้ประโยชน์ของการดูแลสุขภาพ ซึ่งมีระดับคะแนน ดังนี้

ระดับน้อย คือ ได้คะแนนระหว่าง คะแนนต่ำสุด ถึงคะแนนน้อยกว่า $\bar{x} - \frac{1}{2}$ S.D.

ระดับปานกลาง คือ ได้คะแนนระหว่าง $\bar{x} \pm \frac{1}{2}$ S.D.

ระดับมาก คือ ได้คะแนนระหว่างมากกว่า $\bar{x} + \frac{1}{2}$ S.D. ถึงคะแนนสูงสุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัจจัยเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ได้แก่ ทรัพยากรในการส่งเสริมสุขภาพในชุมชน และการสนับสนุน หรือกิจกรรมในการส่งเสริมสุขภาพในชุมชน เป็นข้อคำถามแบบมีตัวเลือกให้ตอบและข้อคำถามเป็นแบบมาตร วัดประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกเพียงคำตอบเดียว จำนวน 9 ข้อ มีคะแนนระหว่าง 9 – 45 คะแนน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน		
มากที่สุด	ให้คะแนน	5
มาก	ให้คะแนน	4
ปานกลาง	ให้คะแนน	3
น้อย	ให้คะแนน	2
ไม่มีเลย	ให้คะแนน	1

การแปลผล แบ่งระดับปัจจัยเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ออกเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าพิสัยของคะแนนปัจจัยเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ซึ่งมีระดับคะแนน ดังนี้

ระดับน้อย คือ ได้คะแนนระหว่าง คะแนนต่ำสุด ถึงคะแนนน้อยกว่า $\bar{x} - \frac{1}{2}$ S.D.

ระดับปานกลาง คือ ได้คะแนนระหว่าง $\bar{x} \pm \frac{1}{2}$ S.D.

ระดับมาก คือ ได้คะแนนระหว่างมากกว่า $\bar{x} + \frac{1}{2}$ S.D. ถึงคะแนนสูงสุด

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปัจจัยเสริมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพจากสื่อต่างๆ และการได้รับคำแนะนำ การสนับสนุนให้ปฏิบัติพฤติกรรมดูแลสุขภาพจากบุคคลต่างๆ เป็นข้อคำถามแบบมีตัวเลือกให้ตอบและข้อคำถามเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกเพียงคำตอบเดียว จำนวน 9 ข้อ มีคะแนนระหว่าง 9 – 45 คะแนน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ได้รับประจำ	ให้คะแนน	5
ได้รับบ่อย	มาก ให้คะแนน	4
ได้รับปานกลาง	ให้คะแนน	3
ได้รับนานๆครั้ง	ให้คะแนน	2
ไม่ได้รับเลย	ให้คะแนน	1

การแปลผล แบ่งระดับปัจจัยเสริมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ออกเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าพิสัยของคะแนนปัจจัยเสริมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ซึ่งมีระดับคะแนน ดังนี้

ระดับน้อย คือ ได้คะแนนระหว่าง คะแนนต่ำสุด ถึงคะแนนน้อยกว่า $\bar{x} - \frac{1}{2} S.D.$

ระดับปานกลาง คือ ได้คะแนนระหว่าง $\bar{x} \pm \frac{1}{2} S.D.$

ระดับมาก คือ ได้คะแนนระหว่างมากกว่า $\bar{x} + \frac{1}{2} S.D.$ ถึงคะแนนสูงสุด

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรม การดูแลสุขภาพของตนเองในด้าน ความเป็นมิตรชอบต่อสุขภาพตนเอง ด้านโภชนาการ และด้านการทำกิจกรรมและการออกกำลังกาย เป็นข้อคำถามแบบมีตัวเลือกให้ตอบและข้อคำถามเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) ข้อคำถามมีทั้งด้านบวกและด้านลบ มี 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกเพียงคำตอบเดียว จำนวน 15 ข้อ มีคะแนนระหว่าง 15 – 75 คะแนน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อความเชิงบวก		ข้อความเชิงลบ
ปฏิบัติสม่ำเสมอ ให้คะแนน	5	1
ปฏิบัติบ่อยครั้ง ให้คะแนน	4	2
ปฏิบัติปานกลาง ให้คะแนน	3	3
ปฏิบัตินานๆครั้ง ให้คะแนน	2	4
ไม่ปฏิบัติเลย ให้คะแนน	1	5

การแปลผล แบ่งระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ ออกเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าพิสัยของคะแนนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ ซึ่งมีระดับคะแนน ดังนี้

ระดับน้อย คือ ได้คะแนนระหว่าง คะแนนต่ำสุด ถึงคะแนนน้อยกว่า $\bar{x} - \frac{1}{2} S.D.$

ระดับปานกลาง คือ ได้คะแนนระหว่าง $\bar{x} \pm \frac{1}{2} S.D.$

ระดับดี คือ ได้คะแนนระหว่างมากกว่า $\bar{x} + \frac{1}{2} S.D.$ ถึงคะแนนสูงสุด

3.3 วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือ มีการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำราทางวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามสำหรับการวิจัย
2. ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ
3. นำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม มีเนื้อหาสาระครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. นำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ เพื่อพิจารณาความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไข
5. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

5.1 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องในด้านเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้แบบวัดมีความสมบูรณ์

5.2 การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) กับประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ที่ชุมชนสวนอ้อย เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร แล้วนำข้อมูลจากการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ 0.888

6. นำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงแบบสอบถามขั้นสุดท้าย เพื่อตรวจสอบอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชน แต่ละชุมชน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามโดยละเอียดพร้อมทั้งแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบและเก็บแบบสอบถามคืน

3. เมื่อประชาชนตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วนของแบบสอบถาม เมื่อพบว่าข้อมูลยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์จะมีการสอบถามเพิ่มเติม

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่เก็บได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล เพื่ออธิบายให้เห็นลักษณะของข้อมูล ปัจจัยทางชีวสังคม ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางชีวสังคมกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ โดยทดสอบด้วยสถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ด้วยค่าไคสแควร์ (Chi – square)
3. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ โดยทดสอบด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
4. วิเคราะห์หาตัวแปรทำนายพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ ใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Stepwise Method